

Commissie Hoger Onderwijs

Rapport in het kader van het
kwaliteitstoezicht van de
HBO5-opleidingen

GO! CVO Leerstad

48462

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Rapport in het kader van het kwaliteitstoezicht van de hbo5-opleidingen
door de Commissie Hoger Onderwijs
48462 GO! CVO Leerstad

1. Conclusie

Onderwerpen	Oordeel
De onderwijsinhoud	Goed
Het onderwijsproces	Voldoende
De uitkomst van het onderwijs	Goed
Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg	Goed
Eindoordeel	Goed

2. Bevindingen

Algemeen

CVO Leerstad is onderdeel van de GO! Scholengroep 18. De HBO5-afdeling heeft 4 opleidingen gespreid over 3 vestigingsplaatsen en maakt 18% van aanbod uit. De opleidingen in sommige vestigingsplaatsen zijn thans slapend. Er is een samenwerkingsverband met o.a. de Hogeschool Gent.

Het ZER vertrekt vanuit een recent geformuleerde missie en visie, die wordt doorgetrokken naar de diverse onderdelen van het rapport. Van daaruit worden doelstellingen voor de periode 2015-2020 geformuleerd. Deze zijn uiteraard algemeen van aard, maar het is niet altijd even duidelijk waar de prioriteiten liggen en wat daarvan nu al dan niet is gerealiseerd. De inhoud van de 'uitdagingen voor de toekomst' (p. 16, 38, 41, 52), de 'doelstellingen 2015-2020' (p. 7-8) en de 'ambities' (p. 53) moet duidelijker op elkaar worden afgestemd. Zo niet, dreigt het niet duidelijk te zijn wat de prioriteiten van het CVO zijn.

De onderwijsinhoud

De omschakeling naar competentiegericht leren is – ook binnen het kader van de bestaande leerplannen – al ver en goed gevorderd. Er wordt duidelijk vertrokken vanuit niveau 5 van de VKS, dat stapsgewijs in competenties is omgezet en vertaald naar de opleidingen en hun programma.

Oorspronkelijk was er enkel avondonderwijs maar dit werd voor boekhouding uitgebreid naar dagonderwijs. De studenten kunnen het dag- en avondonderwijs combineren waardoor individuele trajecten beter kunnen uitgebouwd worden. Het is een competentiegericht, modulair onderwijs waar de wettelijke structuurschema's en leerplannen gevolgd worden. De

modeltrajecten en structuren worden goed toegelicht in de leerplannen. De opleidingsfiches en studiefiches zijn een goed middel voor studenten om hun studies te plannen en hun inspanningen in te schatten. Het is positief dat dit alles voor het gehele samenwerkingsverband op een gelijke wijze wordt opgezet.

Jaarlijks worden de competenties en leerplannen terug gevalideerd in een samenwerking tussen lectoren, het werkveld en alumni. Spijtig genoeg is er weinig informatie over de gevolgde werkwijze en de aangebrachte wijzigingen. Enkele voorbeelden zouden verhelderend kunnen werken.

Er wordt ook gewerkt aan het introduceren van afstandsonderwijs in de modules. Het wordt evenwel overgelaten aan de lectoren om dit uit te bouwen. De vraag kan gesteld worden in welke mate de lectoren hiervoor werden opgeleid en beschikken over de nodige knowhow. Het opstellen van modules of delen ervan voor afstandsonderwijs is een specialistenwerk dat zeer veel inspanningen en kunde vergt. Er werd verwezen naar interne (de combicoach) en externe evaluatie ("een Commissie Hoger Onderwijs"). En zelfs een bevraging van de cursisten. Maar wat is de omvang en frequentie van de evaluatie, wie zijn juist de evaluatoren, wat is hun deskundigheid, welke methode gebruiken ze, wat zijn de resultaten van die evaluaties, enz.? Er is geen concrete informatie of voorbeelden. Er zijn wel controles op de lesvoorbereidingen (ook het gecombineerd onderwijs?) en het lesgeven door de adjunct-directeur. Heeft deze persoon de nodige ervaring met het aspect afstandsleren?

Er wordt concreet nagegaan of nieuwe collega's er wel in slagen om wat op papier is uitgewerkt ook in praktijk kunnen omzetten. Dit gebeurt onder meer door een klasbezoek door de adjunct-directeur. De vraag kan worden gesteld of dit de meest geschikte wijze is en of we daardoor niet dichter staan bij 'kwaliteitscontrole' dan bij 'kwaliteitszorg'.

Het onderwijsproces

Het ZER beschrijft zeer goed de organisatie van het onderwijsproces op alle vlakken. De wijze waarop de verschillende onderwijs- en leervormen worden gebruikt wordt mooi geïllustreerd via enkele voorbeelden. Alleen voor het werkplekleren is nog heel veel werk aan de winkel. Er is een goed uitgebouwde visie op het vlak van toetsing en examinering.

Het aantal studenten is in de voorbije jaren over het algemeen toegenomen en dat wordt onder andere verklaard door de introductie van dagonderwijs op zaterdag (p. 24, 26), terwijl er verder (p. 41) net wordt gesteld dat doorstromen naar een bacheloropleiding geremd wordt door de organisatie overdag. Het verdient aanbeveling om nader in te gaan op de verscheidenheid in keuzes die worden gemaakt tussen generatiestudenten en de meer traditionele groepen in het HBO5.

Het aantal cursisten die starten na een toelatingsproef is beperkt (17%) maar ze presteren minder goed (45 % slagen). Hier stelt zich de vraag met betrekking tot de betrouwbaarheid en validiteit van de toelatingsproef. De instelling zal zich daarover goed moeten beraden en er ook iets aan moeten doen. Het verdient ook aanbeveling om zo snel als mogelijk in te gaan op de redenen waarom er een grote uitval is bij wie toch slaagde in de toelatingsproef (p. 28, 29). Dit kan in de proef zelf gelegen zijn, maar ook bij het type student dat een andere aanpak nodig heeft.

Het cursusmateriaal wordt goed opgevolgd en wordt jaarlijks getoetst en geactualiseerd binnen de opleidingsteams. Spijtig genoeg geeft het rapport geen inzicht in de werkwijze bij de opvolging en bijstellingen, en ook de omvang van de bijstellingen worden niet toegelicht.

Enkele concrete voorbeelden van de aanpassingen voor een opleiding en dit over enkele jaren zou een beter inzicht geven.

GO! CVO Leerstad heeft een opvallend laag aantal studenten dat een diploma wil halen: de grote meerderheid kiest voor modules als vorm van bijscholing. Deze vrij opvallende vaststelling verdient meer aandacht dan ze hier in dit ZER heeft gekregen. GO! CVO Leerstad stelt immers dat ze bij de integratie van de HBO5-opleidingen in de hogescholen een gelijkwaardige aandacht wil geven aan de 'doorstroom' als aan 'inzetbaarheid op de arbeidsmarkt' (p. 6, 37).

De studiebegeleiding is uitgebouwd rondom een begeleidingsteam met drie lijnen. De tweede lijn wordt ingenomen door de trajectbegeleider die sterk betrokken is bij de opvang van nieuwe cursisten via infomomenten en intakegesprekken. Verder is er een zeer brede begeleiding waar alle aspecten aan bod komen zoals o.a. socio-mentale problemen. De derde lijn wordt opgenomen door een studiecoach die zorgt voor trainingen en individuele begeleidingen. Het probleem is dat het ZER geen info geeft over de omvang van het begeleidingsteam, wat de vorming en deskundigheid is van de begeleiders, enz. Welke methoden en technieken gebruiken de begeleiders? Hoeveel cursisten maken gebruik van de begeleiding, wat zijn hun hulpvragen, enz.? Kortom, er is geen informatie die toelaat om de kwaliteit en de omvang van de begeleiding te beoordelen. Het zou best kunnen dat de instelling op dit vlak wat meer inspanningen moet leveren.

De studietrajectbegeleiding is goed opgezet, maar of er een spanning is tussen de diverse rollen van de lesgever (coach, evaluator) komt niet ter sprake (p. 34).

Bij de analyse van het studentenprofiel ontbreekt het gegeven 'taal' en 'taalvoorbereiding' (p. 29). Is er in GO! CVO Leerstad geen behoefte aan?

Het systeem van EVC/EVK is al ingeburgerd, maar het is niet duidelijk wie er finaal voor de toekenning van vrijstellingen verantwoordelijk is en dus of de borging ervan wel verzekerd is (p. 29, 30).

GO! CVO Leerstad promoot het volgen van het modeltraject (p. 30), maar we lezen niet welk percentage studenten daarvan afwijkt.

Er is vrij veel aandacht voor de doorstroomgegevens van de studenten, maar het wordt niet duidelijk of er nu al dan niet effectieve studietijdmetingen worden doorgevoerd (p. 31). Het verdient ook aanbeveling om op korte termijn na te gaan wat de redenen zijn (en of er wat aan gedaan kan worden) waarom de studenten die niet het standaardtarief betalen minder aan de activiteiten deelnemen en (bijgevolg) minder vaak slagen.

De principes op basis waarvan er getoetst wordt, zijn goed beschreven, maar of de kwaliteit geborgd wordt door die neer te leggen bij een toetscommissie is niet duidelijk (p. 36).

Het is goed dat er één OER tot stand is gekomen in het samenwerkingsverband (p. 37).

In de sterkte-zwakke analyse valt op dat de mogelijkheid tot het introduceren van stage nog zal worden onderzocht. Het verdient aanbeveling dit sneller op te pakken (p. 38).

Het werkveld komt niet erg goed aan bod in dit ZER (p. 54).

De uitkomst van het onderwijs

De slaagcijfers per module zijn vrij hoog, met gemiddeld meer dan 70% succes. Maar ook het aantal stopzettingen ligt relatief hoog, nl. gemiddeld 25% en zelfs 33% voor de opleiding informatica. Zoals de instelling zelf aangeeft, vergt dit beslist wat werk om dit te verminderen. Is dit iets voor de begeleiding? (Maar daarvan weten we niet hoe sterk die is uitgebouwd).

In dit hoofdstuk hadden beschouwingen over het lage aantal studenten dat voor een diploma kiest niet mogen ontbreken. De hoge slaagcijfers per module staan immers in schril contrast met het lage aantal cursisten dat een diploma behaalt. Positief is dat de studenten het diploma behalen zonder al te veel vertraging. Uit eigen gemaakte berekeningen op basis van de beschikbare cijfers blijkt echter dat amper 10 % van de cursisten een diploma behaalt. Dit is beneden peil. Uiteraard combineren heel wat studenten in het HBO5 werken en studeren. Maar de vraag waarom zo veel studenten afhaken en stoppen met de opleiding blijft. Hoe zal de instelling omgaan met dit probleem? Zelfs de verwijzing dat heel wat cursisten enkel bepaalde modules volgen zonder de bedoeling een diploma te behalen is een onvoldoende argument om het zeer lage aantal diploma's te verantwoorden.

De poging om de slaagcijfers te koppelen aan socio-economische achtergrond (op basis van inschrijvingsgeld) van de cursist is verdienstelijk maar onvoldoende. De instelling zou meer verantwoordelijkheid moeten nemen in het verzamelen van de nodige gegevens voor een diepgaande analyse. De bedenking van de instelling is zeker juist dat er in Vlaanderen werk zou moeten gemaakt worden om een coherente en eenvormige definitie van slagen te geven en een methodiek te bepalen om het studierendement vast te leggen. Dit belet niet dat elke instelling zelf verantwoordelijkheid zou moeten nemen om degelijke data te verzamelen en te analyseren (wat deze instelling wel wil doen zoals met het geplande cohorte onderzoek).

Er is een goede analyse over de doorstroming van de HBO5-afgestudeerden naar het werkveld en hogere opleidingen dankzij een recente bevraging. Spijtig genoeg zijn er alleen percentages ter beschikking en geen aantallen. Dit is een probleem, net zoals het ontbreken van de vragenlijst en de gebruikte methodiek een probleem is.

Een gedeelte van de informatie die hier thuis hoort, komt ook voor in het vorige hoofdstuk.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

De kwalificaties van het personeel zijn zeer goed en liggen in normen vast. Het aanvangs- en functioneringsbeleid zit goed in elkaar.

Het CVO probeert de nadelige effecten van de aftopping weg te werken door lestijden van SVWO naar HBO5 te verschuiven (p. 44). De vraag is of daardoor ook het probleem van de kwantiteit van het personeel niet wordt verschoven?

Er is een goed personeelsbeleid waarbij op basis van enkele doelstellingen gerekruteerd wordt. Het aantal vaste leerkrachten is wel erg laag, wat een gevaar kan betekenen voor de stabiliteit van het kader. Het aantal leerkrachten met een pedagogisch diploma is vrij goed, behalve voor de opleiding fiscaliteit. De instelling zou op dit vlak een plan kunnen opstellen om dit te verbeteren. Is het personeelsbeleid voldoende proactief en houdt het met andere woorden rekening met de leeftijden van het personeel om op adequate wijze in vervangingen te voorzien?

De begeleiding van beginnende leerkrachten is beperkt tot coaching via de “opleidingsverantwoordelijke”. Is die gekwalificeerd? Hoeveel tijd heeft deze persoon daarvoor beschikbaar? In het kader van de bij- en nascholing van leerkrachten zou er speciale aandacht moeten besteed worden aan beginnende leerkrachten. Het algemene professionaliseringsbeleid is ruim voldoende en voldoende opgevolgd.

Het professionaliseringsbeleid is succesvoller op het vlak van vakinhoudelijke en vaktechnische nascholing dan op het vlak van didactische en onderwijskundige nascholing. Het streefcijfer ligt daar ook lager (p. 45, 46). Hoewel als norm wordt gesteld dat 75 % van de lectoren een pedagogisch diploma moet hebben, verdient dit punt voor de opleiding fiscaliteit toch meer aandacht.

De materiële voorzieningen zijn OK. Het is positief dat er voor een zelfde systeem van ELO is gekozen als de HoGent. Het feit dat er een eigen campus met een groot goed uitgerust auditorium wordt uitgebouwd is positief. Spijtig genoeg geeft het ZER onvoldoende inzicht hoeveel lokalen er ter beschikking zijn op de eigen campus en de andere vestigingsplaatsen. Wat is het aantal? Hoeveel lessen zijn ze beschikbaar? Is dit voldoende voor het toenemend aantal cursisten? Er wordt iets meer informatie gegeven over de lokalen voor informatica met “gemiddeld” 18 PC’s. Maar over hoeveel lokalen gaat het? Is dit voldoende? Wat met de vestigingsplaats Dendermonde?

De uitbouw van een kwaliteitszorgsysteem is al enkele jaren aan de gang en de diverse onderdelen ervan zijn goed op elkaar ingespeeld. Het opstellen van een kwaliteitshandboek (p. 51) zal voor alle betrokkenen verhelderend werken en het verdient dan ook aanbeveling snel te worden aangepakt.

3. Aanbevelingen

Algemeen

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Leerstad zijn uitdagingen, doelstellingen en ambities duidelijker op elkaar afstemt en zo de prioriteiten bepaalt.

De onderwijsinhoud

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Leerstad opleiding voorziet voor het personeel dat instaat voor het ontwikkelen van leermateriaal voor afstandsonderwijs.

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Leerstad de evaluatie van dit leermateriaal methodologisch beter onderbouwt.

Het onderwijsproces

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Leerstad de diverse aspecten van het studentenprofiel (generatiestudenten of niet, via toelatingsproef of niet, ...) in relatie met het studiesucces nader analyseert en hieromtrent een gepast beleid ontwikkelt.

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Leerstad aandacht besteedt aan de borging van de kwaliteit van een aantal elementen in het onderwijsproces (toekenning van vrijstellingen op basis van EVC/EVK, instellen toetscommissie, ...).

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Leerstad snel de problematiek van 'stage' in het onderwijs ter hand neemt en het werkveld nader betreft bij de evaluatie van het onderwijs.

De uitkomst van het onderwijs

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Leerstad ten gronde reflecteert over de grote uitval van studenten en over het geringe aantal studenten dat opteert voor het behalen van het diploma.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Leerstad in het personeelsbeleid rekening houdt met de leeftijden van het personeel om zo op een adequate wijze in vervangingen te kunnen voorzien.

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Leerstad de nodige aandacht besteedt aan de kwalificaties en de vorming van de opleidingsverantwoordelijke die voor de coaching van het beginnende personeel instaat.

Slot

Het ZER heeft een groot draagvlak binnen GO! CVO Leerstad, de wijze waarop het tot stand is gekomen staat daar borg voor.

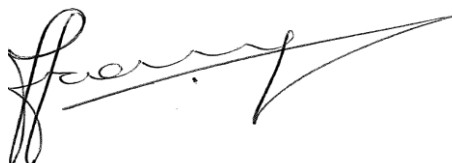
HoGent speelt zijn rol als leidende hogeschool op een goede wijze: expertise wordt ter beschikking gesteld, terwijl de eigenheid van het CVO bewaard blijft.

De diverse hoofdstukken bevatten niet alleen sterktes en zwaktes, maar worden ook afgesloten met uitdagingen voor de toekomst. Deze hadden evenwel concreter mogen zijn (actiepunten, timing, verantwoordelijken).

Het ontwerp van rapport werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en/of bezwaren van technische aard. De instelling heeft per e-mail gereageerd, wat heeft geleid tot een aanpassing in het definitief vastgestelde rapport.

Brussel, 25 november 2016

Voor de Commissie Hoger Onderwijs

Luc François

Voorzitter Commissie Hoger Onderwijs